

M'ha sobtat aquesta invitació a parlar en aquest acte perquè jo entenia que, si hi venia, que no sabia si podria, per la meva situació personal de salut, ho faria amb presència testimonial. Però, com que veig que han fet la invitació amb l'anunci de la meva intervenció, em sento gustosament obligat a dir algunes coses improvisades, sense cap mena de profunditat, que tenen un record anecdòtic de la meva coneixença amb Víctor Ferro.

Aquesta coneixença realment sobta una mica perquè va ser una sorpresa, en rigor. El que ens passa a tots els que ens dediquem a la història del dret, i també als qui es dediquen a qualsevol matèria d'estudi, és que o bé ens coneixem personalment, o bé sabem qui són, on treballen, a quina escola i a quin mestratge pertanyen, quina funció docent estan exercint, si publiquen alguna cosa... I, en canvi, a mi em va arribar la notícia del nom de Víctor Ferro, un autor que publicava en català, en una llibreria. Em va sobtar perquè per a mi era un desconegut, atès que no militava en cap dels grups o de les escoles del gremi, per a dir-ho d'alguna manera. Però aquesta sorpresa es va ampliar, de manera agradable, quan, en anar a recollir el seu llibre en una llibreria, em van dir que l'autor me'l volia oferir. Efectivament, al cap d'uns dies va venir a casa amb el volum, on havia escrit una dedicatòria realment exagerada i que li agraeixo molt.

Em va explicar com havia sorgit el llibre, la seva vida atzarosa, com havia treballat, etcètera. Vaig començar a observar el llibre i la sorpresa es va convertir en una impressió agradabilíssima i esbalaïdora en veure, d'entrada, l'estructuració magnífica que tenia, la seva presentació externa, la divisió dels períodes, els índexs acurats d'autors, de matèries, de noms, les fonts. Realment, era una cosa admirable. Vaig veure que era un llibre d'alta categoria. Era un llibre que realment s'havia de saludar. I, quan ja el vaig llegir i vaig profunditzar en el seu contingut, la impressió es va fer molt més profunda, perquè vaig quedar meravellat i estupefacte en veure el criteri que havia seguit en el maneig de les fonts i la bibliografia que havia utilitzat, sobretot la bibliografia jurídica.

Aquestes fonts són difícils de desxifrar, de manejar, de remarcar, de traduir. Les havia assimilats, les havia desxifrat, les coneixia, com es diu en castellà, «al dedillo». Realment, vaig veure que era un llibre impressionant i que faria furor. I, efectivament, aquest llibre no va trigar a ser conegut, a convertir-se en un clàssic del dret públic català, no ja de l'edat moderna, com podria semblar per la presentació i el títol, sinó dels orígens, de l'edat mitjana. I domina també els espais, els períodes i els problemes de l'edat moderna amb la mateixa facilitat i el mateix domini que els altres. S'hi veia no només una amplitud d'erudició, sinó un talent, un criteri en valorar, en interpretar, en adjudicar els resultats de les afirmacions de tot el desplegament del llibre.

Després el vaig anar coneixent, el vaig anar seguint en diverses conferències, com la de la Universitat Autònoma. Es va anar, de fet, integrant en el gremi fins que la generositat, com sempre, de l'amic Montagut, que sap trobar i copsar les persones que valen i els valors que tenen, el va poder incorporar al grup de la Pompeu Fabra. Aleshores vaig anar seguint totes les seves vicissituds: la Pompeu, la participació en aquells congressos, en aquelles reunions, inclús del Baix Ebre, de les quals aquí veig algun representant.

Després també vaig tenir ocasió de veure les seves qualitats humanes quan, ja casat, ens va oferir la seva llar per a fer-nos participar en una celebració familiar juntament amb la seva esposa, ben compenetrada amb ell, fent-li costat, apreciand-lo en tota la seva vàlua.

Comprendreu, doncs, que quan em vaig assabentar de la seva mort, va ser una impressió dolorosa molt profunda. Una mort quasi accidentada. Just quan estava coronant aquesta carrera, pots ser una mica tardana; però, segons tinc entès, esperava poder completar uns tràmits burocràtics per a convalidar els títols obtinguts a l'estranger i fer la tesi doctoral abans de la traducció del llibre, la seva obra bàsica. De manera que la impressió encara va ser més dolorosa i sentida.

És així, doncs, que m'uneixo, amb aquesta manera tan matussera en què he hagut de parlar, improvisant ben bé, a l'acte d'homenatge, merescudíssim, del Víctor ferro. Si no li van donar la Creu de Sant Jordi és perquè no va viure prou temps, prou temps per a què pogués gaudir d'una major gratitud.

Així, doncs, moltes gràcies.

Josep M. Font i Rius
*Catedràtic emèrit d'Història del Dret i de les Institucions
de la Universitat de Barcelona
i membre de la Secció Històrico-Arqueològica de l'IEC*